

04/11/2008

El dia del desenllaç...

LA LLIÇÓ DE PÈRICLES

"Desitjosos de cloure una campanya eterna, a voltes tediosa, convertida en espectacle més aviat pels mitjans de comunicació que pels candidats"

Carles Boix

Hem arribat, per fi, al primer dimarts de novembre, dia de les eleccions nord-americanes. Molts, al voltant d'una sisena part de l'electorat, ja han votat per correu aquestes darreres setmanes. La resta que encara no ho ha fet es prepara per a anar a les urnes, amb excitació uns, amb una resignació acompanyada d'una certa tremolor a l'ànima, els altres. Hi hem arribat, a les eleccions, això sí, cansats. Desitjosos de cloure una campanya eterna, a voltes tediosa, convertida en espectacle més aviat pels mitjans de comunicació que pels candidats, tots dos força mediocres: honorable però inconnexe el republicà i jove però impenetrable el demòcrata.

Afortunadament, la majoria sap que les eleccions són esdeveniments passatgers, mai definitius. No hi ha cap resultat electoral que pugui resoldre tots els problemes, vells i nous, als que ha de fer front una democràcia. No hi ha cap candidat o president que tingui els dots taumatúrgics dels reis merovingis. Vindran noves crisis, d'altres es tancaran soles, els presidents inicialment popularíssims gastaran tot el seu capital polític en pocs anys i ens caldrà noves eleccions per a regenerar els nostres governants i els nostre ànims.

I, tanmateix, intuïm que, malgrat els seus límits, aquesta cadena electoral es troba al cor de les energies i de les realitzacions d'aquest país. Ara fa 2.400 anys, Pèricles, cap de la democràcia atenenca, en un moment àlgid de la guerra a mort amb Esparta, va saber copsar les possibilitats de la democràcia i, de manera sorprenent, de la democràcia americana. Parlant d'Atenes com a admiració de tota Grècia en una oració fúnebre pels soldats morts per la ciutat, Pèricles remarcava d'Atenes que "és l'única ciutat de les contemporànies que es mostra superior a la seva pròpia anomenada" i "per les magnífiques proves, i certament no sense testimoni, que hem donat del nostre poder, serem l'admiració de les generacions presents i futures".

Aquesta república imperial ha estat possible com a resultat d'institucions i uns costums molt particulars. Primer perquè és una democràcia on "l'administració està en mans, no d'uns pocs, sinó de la majoria" i "la llei és igual per a tothom". En aquest règim "la consideració de què gaudeix cada ciutadà" no vé determinada "per raó de la seva classe, sinó del seu mèrit personal". La gent és lliure en la vida privada fins al punt que "en el comerç ordinari de la vida no ens mirem amb recel, ni ens irriem amb el veí si fa el que li plau, ni li fem cara de retret, que no perjudica, però dol". Ara bé, aquesta llibertat no impedeix, ans al contrari, que els ciutadans hagin de complir "amb exactitud les disposicions públiques obeint sempre les autoritats i les lleis, principalment les establertes per a protegir els qui sofreixen injustícia".

Aquestes institucions democràtiques han arrelat en un conjunt de valors comuns molt concrets. Els fills d'aquestes institucions no entenen tenir diners i patrimoni com a eina per a presumir socialment i cultivar la seva vanitat exterior sinó "com a oportunitat per a l'acció". De la mateixa manera, ens recorda Pèricles, "la pobresa entre nosaltres no és considerada humiliant per a ningú". En realitat, "l'humiliant és no fer res per a defugir-la". Finalment, l'home democràtic és un home d'acció: "som superiors (...) perquè som atrevits i alhora calculem a

fons el que anem a emprendre mentre que en els altres la ignorància produeix audàcia i el càlcul irresolució. Aquest valor no deriva de la irresponsabilitat de l'adolescent sinó que prové d'aquells que tenen "la idea més clara de les penes i dels plaers de la vida" i que tanmateix no 'defugen els perills".

Una ciutat així convida al sacrifici i se sosté pel sacrifici dels seus membres. Cal actuar cada dia amb "els ulls fixes en la grandesa d'Atenes i enamorant-vos d'ella; quan us impressioni el seu esplendor, penseu que tot això fou conquerit per homes audaços i sabedors del seu deure, obrant per punt d'honor". Capaços, però, quan fracassen, de no negar tot el valor de la seva ciutat, de no descoratjar-se i de no abandonar-la, sinó d'oferir-li "la contribució més bella". I aquest sacrifici s'ha passat entre generacions. Per això, cal elogiar els avantpassats, que "mai no deixaren d'habitar aquesta terra, que transmeteren de generació en generació fins a nosaltres, com un Estat lliure, gràcies a llur valor". Per això, cal homenatjar els pares "que no sense esforç acreixeren l'herència que havien rebut, i ens deixaren a nosaltres, l'actual generació, aquest gran imperi".

La pedra de volta d'aquesta és el valor de viure: "la felicitat és fruit de la llibertat i la llibertat del coratge". És aquesta força interior, aquesta fe en el futur que expliquen perquè "hem obligat tots els països i tots els mars a fer-se accessibles a la nostra audàcia i pertot arreu hem erigit monuments de derrotes i victòries nostres".